

***KUIDAS TEHA
RAHVUSVAHELIST
KOOSTÖÖD***

***ERASMUS+
EUROOPA NOORED
PROGRAMMIS?***

SISUKORD

Erasmus+: Euroopa Noored programm – mis, miks ja kellele?.....	3
Erasmus+: Euroopa Noored tegevusvõimalused.....	4
Noortevahetused.....	6
Euroopa vabatahtlik teenistus.....	13
Noorsootöötajate õpiränne.....	26
Rahvusvahelised noortealgatused.....	32
Strateegiline koostöö.....	36
Noorte osalusprojektid.....	39
Rahvusvahelised koolitused.....	43
Kuidas teha kvaliteetset ja mõjusat projekti?.....	44
Mida rahvusvahelistes projektides õpitakse?.....	45
Kuidas teha tulemuslikku koostööd?.....	51
Vähemate võimalustega noorte kaasamine.....	53
Osalejate turvalisus ja riskiennetus.....	54
Projekti mõju ja nähtavus.....	55
Taotlemine ja projekti ajaraam.....	56
Taotluse täitmine.....	58
Taotluseesitamine.....	59
Projekti ajaraam.....	60

ERASMUS+: EUROOPA NOORED PROGRAMM – MIS, MIKS JA KELLELE

*Erasmus+ on Euroopa Liidu haridus-, noorte- ja spordiprogramm aastateks 2014–2020. Erasmus+ ühendab Euroopa senised kõrgharidus- ja elukestva õppe programmid ning noorteprogrammi **Euroopa Noored (Youth in Action)**.*

NOORTEVALDKONNAS TOETAB PROGRAMM:

- > **noorte (13–30) ja noorsootöötajate õpirännet**, et arendada tööturul vajalikke pädevusi ning edendada kultuuridevahelist suhtlust ja teineteisemõistmist;
- > **pikaajalist rahvusvahelist koostööd**, et tuua noortevaldkonda uuendust ning parandada seal tehtava töö kvaliteeti;
- > **noorte omaalgatust ja kodanikuaktiivsust**;
- > **noorte dialoogi otsustajatega**, et noored saaksid oma elu puudutavates küsimustes kaasa rääkida.

ERASMUS+: EUROOPA NOORED

TEGEVUSVÕIMALUSED

KA1 NOORTE JA NOORSOOTÖÖTAJATE ÕPIRÄNNE

KEY ACTION 1

- > Noortevahetus
- > Euroopa vabatahtlik teenistus
- > Noorsootöötajate õpiränne

KA2 STRATEEGILINE KOOSTÖÖ

KEY ACTION 2

- > Rahvusvaheline noortealgatus
- > Strateegiline koostöö

KA3 POLIITIKA KUJUNDAMINE

KEY ACTION 3

- > Noorte osalusprojekt

+RAHVUSVAHELISED KOOLITUSED

NOORTEVAHETUS

(YOUTH EXCHANGE)

Rahvusvaheline noortevahetus on erinevatest Euroopa riikidest pärit noortegruppide koostööprojekt, mille töötavad välja ja viivad ellu noored ise ning kus tegeldakse noorte jaoks oluliste teemadega. Projekti põhitegevus on **noorte omavaheline kohtumine ja teemaprogrammi elluviimine** Eestis või mõne partneri koduriigis.

NOORTEVAHETUSES

TUTVUD

erinevate mõtteviiside, kultuuritraditsioonide ja -väärtustega.

ANALÜÜSID

ja mõtestad õpitud, et sellest oleks sulle kasu igas elualdkonnas.

SAAD

suure energialaengu, palju uusi ideid ja meelde jääva rahvusvahelise elamuse.

AITAD

läbi viia mitmekesist mitteformaalse õppimise programmi (sh töötoad, aruteluringid, mitmesugused mängud).

ÕPID

sulle huvipakkuvat teemat (nt kunst, haridus, tööturu võimalused, tervislikud eluviisid, keskkond) paremini tundma.

LEIAD

sõpru ja kaaslasti üle Euroopa.

TUTVUSTAD

teiste riikide noortele oma koduriigi kultuuri, elusiili, traditsioone ja tänapäeva.

ARENDAD

oma võõrkeeleoskust.

PROJEKTI KESTUS	3-24 kuud
PARTNERLUS	2 või rohkem partnerit eri riikidest
OSALEJATE ARV	<ul style="list-style-type: none"> > 16-60 + grupijuhid. Igas grupis minimaalselt 4 noort + grupijuht. > Kui osaleb 2 riiki, siis vähemalt 8 noort + grupijuht igast riigist
OSALEJATE VANUS	13-30. Iga riigi grupis vähemalt üks täisealine grupijuht (vanusepiiranguta)
TEGEVUSTE KESTUS	<ul style="list-style-type: none"> > Eelkohtumine (Advanced Planning Visit ehk APV) kuni 2 päeva > Noortevahetus 5-21 päeva + reispäevad

~ KUIDAS NOORTEVAHETUST TEHA? ~

MEESKONNA LOOMINE

Noortevahetuse korraldamine on meeskonnatöö. Niisiis on esimene samm koguda enda ümber ideest huvitatud inimesed (sõbrad, koolikaaslased jt) ja **panna kokku projektimeeskond**. Mõnikord on projekti algatajaks ja noorte sütitajaks hoopis õpetaja või noorsootöötaja. Sel puhul on eriti oluline, et projekti teema tuleks siiski noortelt endalt, vastaks nende huvidele ning noored ise oleksid motiveeritud panustama nii projekti ettevalmistamisse kui ka elluviimisesse.

Soovituslikult on korraldusmeeskonnas **vähemalt 3-4 noort ja 1 grupiliider**, kes võib olla nii õpetaja, noorsootöötaja või hoopis täisealine noortetuht.

NOORTEVAHETUSE TEEMA

Noortevahetuse teema valimisel **lähtuge ennekõike iseenda huvidest** ja valige teemavaldkond, kus soovite ise targemaks ja teadlikumaks saada. Kas teid huvitab ettevõtlus, ajakirjandus, tervislikud eluviisid või hoo- pis ekstreemsport? Äkki leidub mõni **probleem**, mida sooviksite oma projektiga lahendada asuda, või oskus, mida tahaksite projekti tehes õppida. Noortevahetust on võimalik korraldada mis tahes teemal. Kui teema on enam-vähem paigas, on lihtsam ka partnereid leida ja oma ideed teistele tutvustada.

Tähtis on meeles pidada, et **noortevahetus on rahvusvaheline projekt**, ning läbi mõelda, milliste riikide noortega koostööd teha ja mis väärtus sellest koostööst sünnib.

PARTNERLUS

KELLEGA KOOS PROJEKTI TEHA?

Noortevahetuse korraldamiseks on vaja **vähemalt ühte partnerit** mõnest Euroopa Liidu või ELi naabruspiirkonna riigist. Partnereid võib olla ka rohkem. Oluline on, et teie partnerid oleksid projekti elluviimisest sama- võrd huvitatud kui teie ise ning valmis projekti kavandamisse ja korraldamisse panustama

KUIDAS LEIDA PROJEKTILE VÄLISPARTNEREID, LOE LÄHEMALT LK 49

EESMÄRKIDE SEADMINE

Tehke ühiselt selgeks **projekti eesmärk** ehk olukord, mida tahate saavutada projekti lõpuks. Mõelge läbi kõik need uued teadmised ja oskused, mida tahaksite projekti käigus õppida või millist muutust oma projektiga luua. Alles siis, kui eesmärk on selge, on võimalik välja valida **tegevused, mis toetavad eesmärgi jõudmist**.

Seejärel mõelge üheskoos läbi projekti korralduslikud küsimused ja tegevused, mida on vaja ellu viia, et projekt tervikuna õnnestuks (projekti ajaraam, programm, eelarve koostamine, majutus, toitlustus, transport, taotluse esitamine, projekti järeltegevused jm).

Jagage partnerite vahel ja ka grupi sees ära **vastutusvaldkonnad** ning leppige kokku, kuidas üksteist edaspidi projekti arenguga kursis hoidma hakkate.

TÄHTSAD KOKKULEPPED PARTNERITEGA

Millal toimub projekti eelkohtumine (APV – Advanced Planning Visit) ja millal noortevahetuse põhitegevus?

Kas tahate teha projektitegevusi pigem suvel või talvel? Kas tegevuste elluviimine sõltub ilmast? Millal on teil aega, et 1 kuni 3 nädalat järjest kodust, tööst ja/või koolist eemal viibida? Kas mõnel osalejel on vaja lisa-aega viisa vormis- tamiseks?

Sellest, millal te noortevahetust ellu viia tahate, sõltub ka see, millal tuleb esitada taotlus.

Millises riigis noortevahetust teha? Otsustage ise! Noortevahetus peab toimuma ühe projektis osaleva part- neri (noortegrupi/organisatsiooni) koduriigis ja üldreeglina esitatakse taotlus selle riigi Erasmus+ agentuurile, kus projektitegevused (sh eelkohtumine ehk APV) toimuma hakkavad.

Kui tegemist on projektiga, mille põhitegevus toimub ELi naabruspiirkonna riigis, peab taotluse esitama üks pro- grammiriigi partneritest. Võtke arvesse ka seda, et toetus- määrad erinevad sõltuvalt riigist, kus projekt toimub.

Kui pika noortevahetuse teeme? Eelkohtumine (APV) võib kesta kuni 2 päeva (lisaks reisiväevad). Noortevahetus ise ehk see aeg, mille jooksul noortegrupid täies koosseisus kohtuvad, võib olla minimaalselt 5 ja maksimaalselt 21 päeva pikk.

Pikkuse valimisel võtke arvesse seda, et teil jääks piisavalt aega tutvumiseks, ühise grupitunde tekkimiseks, program- mi sisulisteks tegevusteks, õpikogemuste analüüsiks ja ka vabaks ajaks. Sealjuures on väga oluline, et iga noorte- vahetuse tegevuspäev oleks hästi läbi mõeldud ning viiks teid projekti eesmärgile lähemale.

NOORTEVAHETUSE PROGRAMM

Kõikidel partneritel tuleb ühiselt läbi arutada, mida noortevahetuse päevadel tehakse, s.t läbi mõelda ja kirja panna **noortevahetuse programm**.

Programm peab sisaldama noorte üksteisega tutvumist ja ühtse grupi moodustamist projekti esimesel päeval, teema ning eesmärkidega seotud sisulisi tegevusi, tegevuste analüüsi ja tagasisidet ja ka vaba aja tegevusi. Tihti on rahvusvahelises tegevuses osalejad alguses veidi ebakindlad ja peavad üle saama keelebarjäärist. Noortevahetuse esimesteks päevadeks on seetõttu oluline kavandada piisavalt aega ja tegevusi, mis aitaks osalejatel omavahel tuttavamaks saada ja ühtset gruppi luua.

Lisaks on oluline, et tegevused oleksid **mitmekesised** ning et ülekaalus oleksid **noorte enda ettevalmistatud ja elluviidud tegevused** – grupitöö, arutelud, simulatsioonid, arendavad mängud, loengud ja teised mitteformaalset õppimist pakuvad tegevused.

MITMEKESISED MEETODID

Valitud meetodid peavad kokku minema noortevahetuse teema ning eesmärkidega ja sobima osalevate noorte võimete, oskuste ja vajadustega. Tegevuste läbiviimist juhendavad enamasti grupijuhid, kuid on oluline, et kõik **noored** oleksid tegevustesse **aktiivselt kaasatud** ning annaksid oma panuse.

Mitmesuguseid õpimeetodeid leiad näiteks:

 mitteformaalse õppimise veebist mitteformaalne.ee/opimeetodid/

 SALTO õpimeetodite kogust (ingl k) salto-youth.net/tools/toolbox/

 Euroopa Noored videoveebist Telepurk euroopa.noored.ee/telepurk/

KULTUURIDEVAHELINE ÕPPIMINE

Üks noortevahetuse eesmärke peaks olema kultuurilise teadlikkuse, avatuse ja sallivuse kasvatamine osalejates ja ühiskonnas laiemalt. Kuna noortevahetuses tegutsevad erinevatest rahvustest noored üheskoos, pakub see head võimalust **tutvuda lähemalt üksteise kultuuridega** (nii ajaloo kui ka tänapäevaga) ning teineteist paremini tundma ja mõistma õppida.

Kultuuridevahelist õppimist saab ja tuleb põimida nii projekti ettevalmistusse, sisulistesse tegevustesse kui ka vabasse aega. Noortevahetus võib kummutada nii mõningaidki müüte ja juurdunud stereotüüpe. Oluline on märgata erinevusi ja sarnasusi ning küsida, millest need tulenevad ning kuidas need mõjutavad meie omavahelisi suhteid.

ÕPPIMISE ANALÜÜS

Et projektis toimuv õppimine oleks võimalikult tulemuslik, peab seda hästi **kavandama** ja järjepidevalt **analüüsima**. Õppeprotsessi analüüsi juhendavad grupiliidrid, aga oluline on rõhutada, et kõik **noored vastutavad oma õppimise eest siiski ise**.

Analüüsigi õppimise protsessi (kuidas ja mis toimus?) ja õpitut (mis oli õppimise tulemus?) iga päev ning plaanige pikem tagasiside noortevahetuse lõppu. Soovitav on kasutada **erinevaid analüüsimeetodeid** (suulist, kirjalikku, kunstilist jm) ning leida tasakaal individuaalse ja ühise refleksiooni vahel.

Igapäevane tagasiside kogumine aitab grupijuhtidel saada aimdust sellest, mis meeleolus on noored, mis on noortevahetuse jooksul muutunud ning kas programm on noorte jaoks arendav ja jõukohane. Õppimist aitab planeerida, analüüsida ja kirjeldada **Noortepass**.

ÕPPIMISE JA NOORTEPASSI KOHTA LOE LÄHEMALT LK 46-47

Projekti ettevalmistamisel on kasulik võtta aluseks taotlusvorm, mis suunab teid projekti erinevaid aspekte läbi mõtlema ja kirja panema.

TAOTLEMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 55

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

Loe noortevahetuste kohta lähemalt meie kodulehelt euroopa.noored.ee/noortevahetus

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon ja
tule bürosse ideed arutama.

EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS

(EUROPEAN VOLUNTARY SERVICE)

Euroopa vabatahtlik teenistus (EVT) on noore võimalus kogeda vabatahtlikuna töötamist mõnes välisriigis just temale huvipakkuval alal; **organisatsiooni** võimalus **saata** Eesti noori välismaale vabatahtlikuks või **kaasata** välisriigi vabatahtlikke enda igapäevatöösse.

VABATAHTLIKUNA

ÕPID

tundma iseennast, uut riiki, keelt ja (töö)kultuuri.

PANED END PROOVILE

välisriigis elades ja töötades.

PANUSTAD

südamelähedasse valdkonda.

LEIAD

uusi sõpru ja kaaslasi üle Euroopa.

SAAD

töökogemusi ning uusi teadmisi huvipakkuvast tegevusvaldkonnast.

ARENDAD

mitmeid vajalikke pädevusi (sh võõrkeeleoskus, sotsiaalsed oskused).

TEED

head ja edendad vabatahtlikkuse väärtust ühiskonnas.

ORGANISATSIOONINA

TOETAD

noori rahvusvaheliste töö- ja elukogemuste saamisel.

SAAD

uusi ideid, meetodeid ja mõtteid oma organisatsiooni tegevuseks.

TEGUTSED

koostöös rahvusvaheliste partneritega.

EDENDAD

vabatahtliku tegevuse ideed ja väärtust ühiskonnas.

TOOD

kohalikku kogukonda rahvusvahelist hõngu ja elavad kohalikku elu.

EVT OSAPOOLED

EVTs on alati **vähemalt kolm** osapoolt: saatev ja vastuvõttev organisatsioon ning vabatahtlik, mõne projekti puhul lisaks ka eraldi koordineeriv organisatsioon.

SAATEV ORGANISATSIOON

on vabatahtliku kodumaal tegutsev organisatsioon, mis toetab vabatahtlikku **teenistuseks valmistumisel**, selle vältel ning ka pärast teenistust.

VASTUVÖTTEV ORGANISATSIOON

on organisatsioon, kus teisest riigist pärit **vabatahtlik tööle** asub ning mis hoolitseb teenistuse vältel vabatahtliku igapäevase tegevuse ja igakülgse toetamise eest.

KOORDINEERIV ORGANISATSIOON

esitab projektitaotluse ning tegeleb rahaasjadega. Koordineerijaks võib olla nii saatev kui ka vastuvõttev organisatsioon, kui neil on olemas koordineeriv akrediteering. Juhul kui projektis on üle ühe teenistuse, võib koordineerijaks olla ka eraldiseisev organisatsioon.

Vabatahtlikku saavad saata ja vastu võtta ning projekte koordineerida ainult akrediteeritud (s.t vastava loaga) organisatsioonid.

TEENISTUSE KESTUS

2-12 kuud

Erand: lühiajaline teenistus alates kahest nädalast vähemate võimalustega noortele ja grupiprojektidele.

VABATAHTLIKE ARV

1-30 vabatahtlikku ühes projektis

VABATAHTLIKE VANUS

17-30

MITU KORDA SAAB EVT-d TEHA?

1 kord elus

Erand: pärast lühiajalist teenistust on võimalik teha erandkorras lisaks üks pikaajaline teenistus.

~ KUIDAS SAADA EVT VABATAHTLIKUKS? ~

ALUSTA ISEENDAST

Et jõuda tõeliselt väärtusliku vabatahtliku teenistuse kogemuseni, on tähtis alustada iseenda soovidest, võimalustest ja motivatsioonist:

- > mis on sinu huvivaldkon(na)d, millega tahaksid tegelda?
- > kui pikka aega soovid teenistuses olla?
- > mis riigis sa vabatahtlik olla tahaksid?
- > mis on sinu eesmärgid vabatahtlikuna?
- > kas ja kuidas sobitub EVT sinu tulevikuplaanidega?

Kui oled pildi endale selgemaks saanud, on aeg võtta ühendust saatva ja vastuvõtva organisatsiooniga, kes sind vabatahtlikuks minekul aidata saavad (loe täpsemalt järgmisest punktist). Varu aega ja kannatust. Keskmiselt kulub hetkest, mil noor vabatahtliku teenistuse planeerimisega tegelema hakkab, reaalse teenistuseni 6–8 kuud. Aga asi on seda väärt! Pane tähele, et EVT-s saab osaleda ainult üks kord elus

SAATVA ORGANISATSIOONI LEIDMINE

Kõik EVT kehtiva akrediteeringuga organisatsioonid leiad rahvusvahelisest **andmebaasist** europa.eu/youth/evs_database

Vaata, kes Eestis saatvatena tegutsevad ning kas mõni neist asub ka sinu kodukandis või tegeleb sinule huvipakkuva valdkonnaga? Tutvusta neile oma **EVT soovi ja motivatsiooni** ning seda, mida sina organisatsioonile omalt poolt pakkuda saad ja tahad (nt vabatahtlikku abikätt enne või pärast teenistust). Kui oled ise seotud mõne organisatsiooniga, millel veel akrediteeringut ei ole, kuid arvad, et just tema võiks sind sinu ettevõtmises toetada, saab ta akrediteeringut taotleda.

Saatev organisatsioon saab aidata sul leida sobiva vastuvõtva organisatsiooni (nt oma rahvusvaheliste partnerite seast).

VASTUVÕTVA ORGANISATSIOONI LEIDMINE

Vastuvõtvat organisatsiooni saad otsida samast andmebaasist, kust saatvatki: europa.eu/youth/evs_database

Organisatsiooni otsingul lähtu eelkõige enda huvivaldkonnast. Kui leiad andmebaasist organisatsiooni, mis tundub põnev ning keda sooviksid oma vabatahtliku tööga toetada, anna talle oma soovist teada ning **saada motivatsioonikiri ja CV**. Too välja, miks just sina oled sobivaim kandidaat,

mis on sinu motivatsioon ja kuidas oled valmis selle organisatsiooni tegevusse panustama. Välti ühe ja sama kirja saatmist kõikidele huvipakkuvatele organisatsioonidele. Võib proovida ka video-CV saatmist või helistamist. Personaalsem lähenemine on enamasti tulemuslikum.

Kindlasti **võta ühendust mitme organisatsiooniga**, sest võib juhtuda, et mõnel on just vabatahtlik olemas või ei saa nad hetkel vabatahtlikku vastu võtta.

~ PROJEKTI KOOSTAMINE JA ETTEVALMISTUS ~

Kui saatja ja vastuvõtja on olemas, hakake kirjutama projekti. Saatev ja vastuvõttev organisatsioon kirjutavad üheskoos ning sinuga koostöös **projektitaotluse**. Projektirahastust taotletakse selleks, et võimaldada sinule peaaegu tasuta osalemine EVT-s. Erasmus+ programm katab muu hulgas sinu majutuse, toitlustuse, keeleõppe, igakuise taskuraha ning osaliselt ka teenistuse sihtkohta ja tagasi reisimise kulud.

Lisaks aitab taotlus samm-sammult läbi mõelda ja kirja panna kõik projekti tähtsamad komponendid. Taotlusse pannakse muu hulgas kirja ka sinu **tööülesanded** ning inimesed, kes on sulle vabatahtliku teenistuse ajal toeks nii tööga seotud kui ka töövälistes küsimustes. Mida rohkem sa ise projekti planeerimisse panustad, seda rohkem vastab projekt hiljem sinu ettekujutusele ja huvidele.

TAOTLUSE ESITAMINE

Üks organisatsioonidest võtab projekti **koordineeriva rolli** ning esitab taotluse taotlustähtajaks oma riigi Erasmus+ agentuurile (Eestis SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo).

TAOTLEMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 55

ETTEVALMISTAMINE

Vabatahtlikul aitab teenistuseks valmistuda saatev organisatsioon. Ta aitab sul korraldada mitmesuguseid praktilisi asju (kindlustuse vormistamine ja reisi planeerimine), end kurssi viia oma tulevase töö, vastuvõtva organisatsiooni ning vastuvõtva riigi kultuuri ja keelega.

Suhtle ka vastuvõtva organisatsiooni esindajatega ja uuri järele, kas neil on sulle mingeid materjale, mida saaksid lugeda, või soovitusi enda ettevalmistamiseks.

TEENISTUS ALGAB

TÖÖ

Vabatahtlik töötab nädalas **30–38 tundi**. Kuigi vabatahtliku tööülesanded on üldjoontes kirjas projektitaotluses, võivad need lähtudes vabatahtliku soovidest ja oskustest ning organisatsiooni vajadustest ka muutuda. Kui sul tekib teenistuse käigus häid ideid ja oled aktiivne, on enamasti võimalik ellu viia ka selliseid algatusi, mida taotluses kirjas ei ole, kuid mis sobivad projekti eesmärgiga kokku.

PUHKUS

Vabatahtlikul on õigus **kahele järjestikusele vabale päevale nädalas**. Lisaks koguneb sul iga töötatud kuu eest kaks päeva puhkust, mille väljavõtmise aeg tuleb vastuvõtva organisatsiooniga kokku leppida.

JUHENDAMINE

Iga vabatahtlikku toetab teenistuses vähemalt kaks olulist inimest – **tööalane juhendaja ehk tuutor** ja n-ö kohalik sõber ehk **mentor**, kes on abiks ja toeks mitmesugustes töövälistes küsimustes. Need kaks inimest tagavad, et vabatahtlik ei ole oma muredega ega eduelamustega kunagi päris üks.

KOOLITUSED

Sinu vabatahtlikku teenistust läbib koolitustsükkel. Enne koduriigist lahkumist kutsub Euroopa Noored Eesti büroo sind **ettevalmistavale kohutumisele**, seejärel toimub **saabumisjärgne koolitus** sihtriigis, **vaheanalüüs** EVT keskosas ning **järeлкоhtumine** Eestis pärast vabatahtliku teenistuse lõppu. Koolitused on hea võimalus leida sõpru ning saada toetust oma (õpi)kogemuste analüüsimisel.

ÕPPIMISE JA NOORTEPASSI KOHTA LOE LÄHEMALT LK 46–47

TAGASI KODUS

Kasuta saadud pädevusi, ideid ning kontakte selleks, et olla ja saavutada see, mida soovid, ning jaga saadud kogemusi ka teistega.

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

Loe EVT kohta rohkem meie kodulehelt
euroopa.noored.ee/rahastus/euroopa-vabatahtlik-teenistus/

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon ja tule bürosse ideed arutama.

EVT ORGANISATSIOONILE

AKREDITEERIMINE

AKREDITEERINGU TAOTLEMINE

Kõik EVT-ga seotud organisatsioonid **peavad olema akrediteeritud**. Akrediteerimine tähendab, et organisatsioon kiidetakse heaks ning saab õiguse EVT projektides kaasa teha: vabatahtlikke saata, vastu võtta ja/või projekte koordineerida. Akrediteerimine on **kvaliteedi tagamise protsess**, mis loob aluse, et organisatsioon on teadlik EVT väärtustest, eesmärkidest ning reeglitest ning võimeline EVT projekte ellu viima.

Akrediteerimiseks tuleb esmalt täita taotlus meie kodulehel:
euroopa.noored.ee/taotlusvormid

Akrediteerimine võtab aega vähemalt 6 nädalat.

NB! Projektitaotluse esitamiseks peab organisatsioonil olema kehtiv koordineeriv akrediteering. Kõik akrediteeritud organisatsioonid lisatakse üle-euroopalisse **EVT andmebaasi**, kust vabatahtlikuks soovijad neid otsida saavad: europa.eu/youth/evs_database

SAATVA ORGANISATSIOONI ROLL

Saatev organisatsioon on vabatahtlikule toeks terve projekti vältel, kuid kõige aktiivsem roll on organisatsioonil **vabatahtliku projektiks ettevalmistamisel**. Oluline on, et organisatsioon mõtleks koos noorega läbi, kuidas kujundada EVT-st võimalikult kasulik kogemus.

SAATEV ORGANISATSIOON:

- aitab vabatahtlikul **leida vastuvõtva organisatsiooni** ja abistab suhtlemisel;
- korraldab vastavalt vabatahtliku vajadustele ning õpieesmärkidele enne teenistuse algust kultuurilise, praktilise, keelelise ja emotsionaalse **ettevalmistuse**;
- aitab **praktilist laadi tegevustes**, nagu rahvusvahelise transpordi organiseerimine, kohustusliku kindlustuse ja vajaduse korral viisa vormistamine;
- tagab vabatahtliku **osalemise ettevalmistaval koolitusel**;
- hoiab kontakti vabatahtliku ning vastuvõtva organisatsiooniga projekti läbiviimise ajal;
- tagab vabatahtlike osalemise tegevuse **lõpphindamisel**;
- annab vabatahtlikule võimaluse oma kogemuste ning õpitulemuste jagamiseks;
- **nõustab edasistes tegevustes ja võimalustes** ning tagab vabatahtliku osalemise iga-aastaselt EVT kohtumisel.

Saatval organisatsioonil on oluline läbi mõelda ja analüüsida ka oma **ootused ja motivatsioon projektis osaleda**. Näiteks on EVT hea võimalus toetada organisatsiooni nende liikmete arengut, kes teenistuses saanud uusi kogemusi ja teadmisi hiljem ka organisatsiooni heaks rakendada saavad.

Tutvu ka saatva organisatsiooni abimaterjaliga „Vabatahtliku ettevalmistamise ABC”:

euroopa.noored.ee/opimaterjalid/kasiraamatud/vabatahtliku-ettevalmistuse-abc/

~ VASTUVÕTVA ORGANISATSIOONI ROLL ~

Vastuvõttev organisatsioon on see organisatsioon, kus välisriigi vabatahtlik tööle asub. Et vabatahtlikku vastu võtta, peab organisatsioon eelkõige läbi mõtlema, kas suudab pakkuda vabatahtlikule mõtestatud tegevust (30–38 tundi nädalas) ja juhendamist piisavalt. Vabatahtliku tegevusvaldkonnad võivad olla väga erinevad, kuid tegevused ise peavad olema mittetulunduslikud.

NB! Vabatahtliku tööga ei tohi asendada palgatöötajaid, vaid tegemist peab olema lisaväärtust loovate tegevustega.

VASTUVÕTTEV ORGANISATSIOON:

- määrab **mentori**, kes vastutab vabatahtliku isikliku toetamise eest ning toetab vabatahtlikku õpitegevuse analüüsis;
- pakub **töölalast toetust ning juhendamist**. Määrab selleks vabatahtliku tööalase juhendaja ehk tuutori;
- tagab vabatahtlikele **isikliku toetuse**, võimaluse kohaliku kogukonda sulandumiseks, teiste noortega kohtumiseks, sotsialiseerimiseks, vaba aja tegevustes osalemiseks ning soodustab kontakti loomist teiste EVT vabatahtlikega;
- toetab vabatahtlikku tema õppeportsessis ja **EVT koolitus- ja analüütsükli** (sh tagab vabatahtliku osaluse koolitustel ning keeleõppe);
- pakub vabatahtlikule võimalusi konkreetseid ülesandeid täita, kasutades siinjuures ära ka vabatahtlike ideid, loomingulist lähenemist ja kogemusi;
- korraldab vabatahtlikule teenistuse perioodiks **eluaseme ning toitlustuse**, mis on kasutatavad ka puhkuse ajal. Maksab projekti toetuses ettenähtud taskuraha;
- tagab vabatahtlikule kodust tööle **sõitmise võimaluse**.

Vastuvõtvale organisatsioonile on abiks käsiraamat „Vabatahtliku vastuvõtmise ABC“: euroopa.noored.ee/opimaterjalid/vabatahtliku-vastuvotmise-abc/

EVT põhiprintsiipidega saab end kurssi viia dokumendi „EVT harta“ abil: euroopa.noored.ee/rahastus/euroopa-vabatahtlik-teenistus/organisatsioonile/

~ PROJEKTI KOOSTAMINE ~

VABATAHTLIKU VALIMINE

Noori, kes tahavad vabatahtlikust teenistusest osa võtta, on väga palju. Akrediteeritud organisatsioonid on registreeritud rahvusvahelisse EVT organisatsioonide andmebaasi ning selle kaudu saavad nende tegevusega tutvuda ning nendega ühendust võtta noored kõikjalt üle Euroopa.

Oluline on saata ja/või vastu võtta noori, kes on motiveeritud, keda te toetada suudate ning kellele teie arvates just EVT kogemused saaks anda **olulise lisaväärtuse**. Noore kaasamisel või mittekaasamisel ei tohi saada määravaks tema varasemad kogemused, pädevused, sugu, haridustase, keeleoskus vms, sest EVT võimalus **peab olema avatud kõigile** motiveeritud noortele.

NB! Noorel, kelle teie oma vastuvõtvasse projekti kutsute, peab koduriigis ka saatev organisatsioon olema või peab ta seda pärast teilt nõusoleku saamist otsima asuma.

VABATAHTLIKU TÖÖ PLANEERIMINE

Vabatahtliku töö kavandamisel on väga oluline selgeks teha ja **arvesse võtta vabatahtliku kogemusi** ja pädevusi.

Töö peaks olema alguses üsna lihtne, et tekiks võimalus rahulikult sisse elada ning teenistuse jooksul säiliks piisavalt ka lihtsaid ja turvalist „rutiini“ tagavaid tööülesandeid, mis tooksid kiirelt tulemust ja eduelamust. Samas peaks teenistuse arenedes aina rohkem tekkima juurde ka keerulisemaid ja **väljakutseid esitavaid tegevusi**.

On väga tähtis, et EVT oleks vabatahtlikule väärtuslik **õpikogemus**, mis arendaks tema pädevusi ning aitaks tal elus hästi toime tulla.

KUIDAS PLANEERIDA, MÕTESTADA JA ANALÜÜSIDA EVT-S TOIMUVAT ÕPPIMIST, LOE LÄHEMALT LK 43

TAOTLUSE ESITAMINE

Projekti ettevalmistamisse ja taotluse kirjutamisse saavad olla kaasatud kõik projekti osapooled (sh vabatahtlik). Üheskoos tuleb otsustada, kes asub taotleja ehk koordineerija rolli – kas saatev või vastuvõttev organisatsioon või hoopis eraldiseisev koordineeriv organisatsioon. Valitud koordineeriv organisatsioon **esitab taotluse**, võtab endale **aruandekohustuse** ning haldab **projekti raha**.

Projektitoetus katab vabatahtliku ettevalmistuse, osa rahvusvahelisest transpordikulust, majutuse, toitlustuse, kohaliku transpordi, taskuraha, töövahendid, keeleõppe jmt.

Koordineeriv organisatsioon esitab taotluse oma koduriigi Erasmus+ büroole. Koordineeriv organisatsioon peab seisma selle eest, et kogu ühiselt vajalik informatsioon ja kõik kokkulepped saaksid paberile pandud.

Partnerluskokkuleppes (*Volunteering Agreement / Activity Agreement*) fikseeritakse kõigi osapoolte **õigused, kohustused, tööülesanded ja ka raha jaotus**. See on teie edaspidise koostöö alus terve projekti jooksul.

Projekti ettevalmistamisel on kasulik võtta aluseks taotlusvorm, mis suunab teid projekti erinevaid aspekte läbi mõtlema ja kirja panema.

TAOTLEMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 55

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

EVT kohta loe rohkem meie kodulehelt
euroopa.noored.ee/rahastus/euroopa-vabatahtlik-teenistus/

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon ja
tule büroosse ideed arutama.

NOORSOOTÖTAJATE ÕPIRÄNNE

(YOUTH WORKERS MOBILITY)

Noorsootõtajate õpiränne toetab rahvusvahelisi tegevusi, mis aitavad noortega tegelevatel inimestel oma pädevusi arendada ning rahvusvahelisi koostöösuhteid luua, et oma tööd paremini teha ja noorsootöö kvaliteeti parandada.

NOORSOOTÖTAJATE ÕPIRÄNDES

KOHTAD

oma valdkonna kolleege üle Euroopa.

KOGED,

mida tähendab rahvusvaheline mitteformaalne õpe.

JAGAD

Eesti noorsootöö praktikad ja oma kogemusi noortevaldkonnas.

ARENDA

noorsootöös vajalikke pädevusi.

TUGEVDAD

oma organisatsiooni suutlikkust ja rahvusvahelist haaret.

TEGELED

eneseanalüüsi ja -refleksiooniga.

SAAD

uusi ideid ja inspiratsiooni igapäevaseks tööks, et oma asutuses või organisatsioonis uuendusi ellu viia.

TUTVUD

teiste riikide noorsootöö meetodite ja praktikaga.

LEIAD

mõttemaaslasid ja potentsiaalseid koostööpartnereid ühisteks ettevõtmisteks.

PROJEKTI KESTUS	3-24 kuud
TEGEVUSTE KESTUS	2 päeva kuni 2 kuud + reisiaeg
PARTNERLUS	2 või rohkem partnerit eri riikides
OSALEJATE ARV	Max 50 osalejat igas tegevuses
OSALEJATE VANUS	Vanusepiirang puudub

Noorsootõtajate õpiränne on mõeldud noortevaldkonnas tegutsejatele (sh organisatsioonid ja grupid), kellel on huvi rahvusvahelise koostöö arendamise vastu ja oma liikmete või töötajate arendamise vastu.

KUIDAS NOORSOOTÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKTI TEHA?

VAJADUSTE KAARDISTAMINE

Esmalt on oluline oma organisatsiooni või grupi sees arutleda, milliste teadmiste, oskuste või kogemuste järele on teil kõige suurem vajadus. Selline analüüs peaks lähtuma teie tegevusvaldkonnast, teie sihtgrupist ja selle vajadustest ning teie töötajate/liikmete pädevustest (nii tugevustest kui vajakajäämistest).

See mõtteharjutus ja ühine arutelu aitab jõuda konkreetse **vajadustest lähtuva projektiideeni**.

TEGEVUSTÜÜBI VALIMINE

All olev nimekiri ei ole ammendav ega kindlalt fikseeritud, vaid mõeldud pigem mõtte ergutamiseks. Tegevustüüpe saab ka omavahel kombineerida või hoopis uusi vorme ise välja mõelda. Ühe projekti raames võib aset leida ka **mitu erinevat tegevust**, kui need toetavad sama eesmärgi saavutamist.

KOOLITUS arendab osalejate noorsootöölaseid pädevusi (teadmisi, oskusi, suhtumisi ja väärtusi) ning parandab seeläbi osalejate igapäevase töö kvaliteeti.

PARTNERLUSSEMINAR võimaldab noortevaldkonnas tegutsevatel gruppidel ja ühendustel leida uusi rahvusvahelisi partnereid. Fookuses on just koostöösuhete sõlmimine.

ÕPPEVISIIT. Õppevisiidil tutvuvad noortega tegelevad inimesed mõne teise riigi noorsootöö korraldusega: noortepoliitika, noorsootöös kasutatavate meetodite, strateegiate ja noorte olukorraga.

TÖÖ- VÕI VAATLUSPRAKTIKA. Praktika käigus omandab noorsootöötaja lühikese aja jooksul teadmisi ja kogemusi partnerriigi noorsootöösutuses.

SEMINAR. Rahvusvahelistel seminaridel käsitletavat teemat on seotud noorsootöös oluliste teemade ja eesmärkidega. Fookuses on eeskätt arutelud ja mõtete jagamine, ideede kogumine ja strateegiate planeerimine.

ANALÜÜSIKOHTUMINE. Kohtumine, mille käigus analüüsitakse samade partnerite koostöös juba aset leidnud Erasmus+: Euroopa Noored projekte ning plaanitakse järeltegevusi.

MÕNI MUU TEGEVUSTÜÜP, mida me siin praegu välja pakkuda ei oska. Teie võimalused ja loovus on Erasmus+ programmis võrdelises seoses.

PARTNERLUS

KELLEGA KOOS PROJEKTI TEHA?

Noorsootöötajate õpirände projekti korraldamiseks on vaja **vähemalt üht partnerorganisatsiooni** mõnest Euroopa Liidu või selle naabrusspiirkonna riigist.

SELLE KOHTA, KUIDAS LEIDA PROJEKTILE VÄLISPARTNEREID, LOE LÄHEMALT LK 49

VASTUTUSE JAGAMINE

Kui projektist huvitatud partnerid on leitud, jagage partnerite vahel ja ka grupi sees ära **vastutusvaldkonnad** ning leppige kokku, kuidas üksteist projekti arenguga kursis hoidma hakkate.

Oluline on selgeks teha, millised pädevused on olemas teie rahvusvahelises projektimeeskonnas, ning vastavalt sellele tuleb jagada rolle ja vastutust. Leppige kokku ühine **ajaraam koos tegevuste ja tähtaegadega**, millal iga tegevus tehtud peaks saama, et taotlus õigeks ajaks esitada.

TÄHTSAD KOKKULEPPED PARTNERITEGA

Millal tegevused aset leiavad? Sellest lähtub ka see, millal tuleb esitada projektitaotlus ja kui pikk oleks tervikprojekti optimaalne kestus.

Kus toimub tegevus ja kes esitab taotluse? Tegevus peab toimuma **ühe projektis osaleva partneri koduriigis** ja üldreeglina esitatakse taotlus selle riigi Erasmus+: Euroopa Noored agentuurile, kus projektitegevused toimuma hakavad. Võtke arvesse ka seda, et toetused erinevad lähtudes riigist, kus projekt toimub.

Kes on projekti sihtgrupp ehk millised on plaanitavate osalejate kogemused, eelteadmised ja (õpi)vajadused? Oluline on ühiselt kindlaks määrata ka see, mis keeles õppimine toimuma hakkab ning millist **keeleoskuse taset** projektis osalejatel eeldate. Mõelge ka sellele, kas ja kuidas suudate tagada osalusvõimaluse erivajadustega inimestele. Kui olete potentsiaalse osaleja profiili paika pannud, on teil lihtsam ka temani jõuda.

Kas vajame väliskoolitajat või mitte? Kuidas koolitajat leida? See, kas väliskoolitaja kaasamine on vajalik ja põhjendatud, sõltub nii valitud tegevustüübist (koolitus vs. õppevisiit) kui ka teie projektimeeskonna pädevusest. **Professionaalse koolitaja kaasamine** projekti ettevalmistamisse ning teostamisse on oluline koolitusprojekti kvaliteeti tagav tegur. Rahvusvaheliste kogemustega noortevaldkonna koolitajaid saad otsida **SALTO koolitajate andmebaasist** nii teemavaldkonna, riigi, keeleoskuse kui ka koolituse sihtgrupi järgi: salto-youth.net/tools/toy/

TEGEVUSKAVA JA METOODIKA

Lähtuvalt osalejate profiilist ja vajadustest tuleb kokku panna täpne **tegevuskava ja valida meetodid** tegevuste elluviimiseks. Oluline on planeerida tegevuskava nii, et kõigil osalejatel oleks **võimalik aktiivselt osaleda** ning valitud meetodid oleksid **mitmekesised** ja toetaksid projekti eesmärkide saavutamist.

Tihti on rahvusvahelises tegevuses osalejad alguses veidi ebakindlad ja peavad üle saama keelebarjäärist. Projekti alguseks on seetõttu oluline kavandada aega ja tegevusi, mis aitaksid osalejatel omavahel tuttavamaks saada ja ühtset gruppi luua.

MEETODID

Erinevaid meetodeid oma tegevuste elavdamiseks, kuid samas info efektiivselt edasiandmiseks ja arutelude juhtimiseks leiate näiteks:

mitteformaalse õppimise veebist
mitteformaalne.ee/opimeetodid/

SALTO koolitusmeetodite kogust
salto-youth.net/tools/toolbox

Projekti ettevalmistamisel on kasulik võtta aluseks taotlusvorm, mis suunab teid projekti erinevaid aspekte läbi mõtlema ja kirja panema.

TAOTLEMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 55

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

EVT kohta loe rohkem meie kodulehelt
euroopa.noored.ee/rahastus/noorsootootajate-opiranne

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon
ja tule bürosse ideed arutama.

RAHVUSVAHELISED NOORTEALGATUSED

(TRANSNATIONAL YOUTH INITIATIVES)

Rahvusvaheline noortealgatus on projekt, mille algatavad, töötavad välja ja viivad ellu noored ise ning mis aitab noortel oma koduküla, -valla, -linna, -maakonna või laiemalt Eesti ja Euroopa elu mõjutada ja uuendada.

NOORTEALGATUSES

ÕPID

projekti ellu viima ja meeskonnas tegutsema.

TEED

oma kodukohta, Eestit ja/või maailma killukese võrra paremaks.

JUHID

ühiskonnas tähelepanu probleemile, mis on sulle ja su sõpradele oluline.

SAAD

rahvusvahelise koostöö kogemusi.

LEIAD

sõpru ja mõttekaaslast üle Euroopa.

OLED

vastutustundlik ja hooliv ühiskonna liige.

PROJEKTI KESTUS

6 kuud – 2 aastat

PARTNERLUS

Noortegruppide ja -organisatsioonide puhul vähemalt 2 partnerit eri riikidest, teistel juhtudel vähemalt 3 partnerit eri riikidest

OSALEJATE VANUS

13–30. Igas grupis on vähemalt üks täisealine grupijuht

KUIDAS RAHVUSVAHELIST NOORTEALGATUST TEHA?

ALUSTAGE PROBLEEMIST

Kõigepealt tasub mõelda sellele, mis võiks sinu ja su sõprade arvates ühiskonnas teisiti olla. Missugused on need **probleemid, mida tahaksite lahendada?** On need seotud noorte töötuse, koolivägivalla, toitumise, keskkonna või hoopis millegi muuga? Jõudke teemani, mis on teile kõige olulisem ja mis ei puuduta ainult teie meeskonda, vaid ühiskonda laiemalt.

Teema ei tohi olla liiga lai ega abstraktne, vaid peab **võimaldama konkreetseid tegevusi** olukorra muutmiseks. Lisaks on teema valikul oluline silmas pidada, et see oleks asjakohane ja oluline ka mõnes teises riigis, sest noortealgatust viiakse ellu **rahvusvahelises koostöös**.

KVALITEETSE NOORTEALGATUSE

A

Noorte aktiivne osalus. Projekti teevad noored ise, tegemist on nende idee ja nende teostatava tegevusplaaniga. Nii-moodi saavad noored teha esimesed katsetused projektide maailmas ning palju kogeda ja õppida.

B

Ühiskondlik mõju. Projekt peab avaldama positiivset mõju kaugemale kui projekti enda meeskond (ehk projekti tuumik-grupp). Oluline on pöörata tähelepanu sellele, mis muutub kohalikus kogukonnas projekti elluviimise tulemusel – kuidas muutub küla, Eesti, maailm?

C

Uuenduslikkus. Projekt peab olema uuenduslik, sest nagu nimigi ütleb, on tegemist algatusega. Tegevus ei pea olema küll ilmtingimata maailmas esmakordne, kuid selles peavad olemas olema olulised uued aspektid, mis teevad just selle projekti eriliseks ja pakuvad lisandväärtust.

~ PARTNERLUS JA PROJEKTI ETTEVALMISTAMINE ~

KUST LEIDA PARTNEREID?

Noortealgatuse korraldamiseks on vaja **vähemalt ühte partnerit** mõnest programmiriigist. Partnereid võib olla ka rohkem. Oluline on, et partnerid oleksid projekti elluviimisest samavõrd huvitatud kui teie ise ning valmis projekti planeerimisse ja korraldamisse oma riigis panustama.

KUIDAS LEIDA PROJEKTILE VÄLISPARTNEREID, LOE LÄHEMALT LK 49

VASTUTUSE JAGAMINE

Kui rahvusvaheline partner või partnerid on leitud, seadke ühiselt **projekti eesmärgid** ja asuge planeerima projekti **tegevuskava**. Rahvusvahelises noortealgatuses leiavad tegevused **paralleelselt aset Eestis ja partner-grupi koduriigis**.

Projekti on võimalik kavandada ka ühiseid kokkusaamisi (tegevuste planeerimiseks, kogemuste vahetamiseks, kokkuvõtete tegemiseks), aga see ei ole tingimata kohustuslik.

On võimalik, et partnerorganisatsiooni koduriigis on hetkeolukord natuke erinev ja seetõttu sobivad sinna teistsugused tegevused kui teile siin Eestis. Erinevused tegevuskavas on lubatud – **peasi, et projekti eesmärk oleks partneritel ühine**.

PROJEKTINÕUSTAJA ROLL

Noortealgatuse läbiviimisel võib noori toetada **projektinõustaja**, kes aitab õpirotsessi kavandada, motivatsiooni hoida ning annab juhtnööre ja soovitusi projekti elluviimiseks. Nõustaja **ei ole tuumikgrupi liige ega vii ise projekti ellu**.

NB! Projektinõustaja kaasamine on kohustuslik, kui noortealgatuse tuumik-grupis on alla 18-aastasi noori.

Projekti ettevalmistamisel on kasulik võtta aluseks taotlusvorm, mis suunab projekti erinevaid aspekte läbi mõtlema ja kirja panema.

TAOTLEMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 55

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

Loe noortealgatuste kohta rohkem meie kodulehelt euroopa.noored.ee/rahastus/rahvusvaheline-noortealgatus/

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon
ja tule büroosse ideed arutama.

STRATEEGILINE KOOSTÖÖ

(STRATEGIC PARTNERSHIPS)

Strateegiline koostöö on hea võimalus arendada ja jagada uuenduslikku praktikat ning parandada noortevaldkonnas tehtava töö kvaliteeti. Koostööd võib teha nii noortevaldkonna sees kui ka valdkondade üleselt (nt ühiselt formaalhariduse valdkonna või ärisektoriga).

STRATEEGILINE KOOSTÖÖ

TOETAB

uuenduslike lähenemiste väljatöötamist ja kasutuselevõttu.

MITMEKESISTAB

noortevaldkonnas kasutatavat praktikat ja meetodeid.

PARANDAB

noortevaldkonnas tehtava töö kvaliteeti.

EDENDAB

rahvusvahelist koostööd ja kogemustevahetust noortevaldkonnas.

SUURENDAB

organisatsioonide tegutsemisvõimekust.

AITAB LUUA SILDU

hariduse, noorsootöö ja töömaailma vahel.

KASVATAB

noortevaldkonnas tegutsejate professionaalsust.

PROJEKTI KESTUS

6 kuud – 3 aastat

PARTNERLUS

Noortegruppide ja -organisatsioonide puhul minimaalselt 2 partnerit eri riikidest, muudel juhtudel vähemalt 3 partnerit eri riikidest

KUIDAS STRATEEGILISE KOOSTÖÖ PROJEKTI TEHA?

ALUSTAGE PROBLEEMIST

Strateegilise koostöö projekt on **pikaajaline arendusprojekt**. See tähendab, et teil on hea võimalus võtta käsile mõni probleem või vajadus, millega tegelemine nõuab pikemat ja süsteemsemat pühendumist. Oluline on tegelda just nende noortevaldkonna **teemade ja probleemidega, mis on aktuaalsed** ning mille edendamiseks on **kasu rahvusvahelisest koostööst** ja kogemustevahetusest.

Projekti keskne teema võib olla nii konkreetne noorte ees seisev probleem (nt varane koolikatkestamine, puuduvad kogemused tööturule sisenemiseks jne) või noorsootöö väljakutse (uute meetodite, materjalide vajadus, noorsootöötajate pädevused).

KUIDAS LEIDA PARTNEREID?

Strateegilise koostöö projekti puhul **on tugev partnerlus projekti edu alus**. On ülimalt oluline, et valitud teema oleks ühtviisi tähtis nii teile kui ka partneritele. Sealjuures on võimalik valida partneriks nii organisatsioon, kelle ees seisab sarnane väljakutse, või hoopis keegi, kes on oma koduriigis sellele probleemile loova lahenduse leidnud ning soovib oma ideed või meetodikat eksportida. Strateegilise koostöö võimalus on mõeldud eelkõige Erasmus+ programmiriikide omavaheliseks koostööks.

KUIDAS LEIDA PROJEKTILE VÄLISPARTNEREID, LOE LÄHEMALT LK 49

VÕIMALIKUD TEGEVUSED

Strateegilise koostöö projektid võimaldavad ellu viia **väga eriomelisi tegevusi**, kui on põhjendatud, et valitud tegevused on projekti eesmärgi saavutamiseks sobivad. Võimalik on ellu viia nii kohalikke kui ka rahvusvahelisi tegevusi. Näiteks saab projektide raames välja töötada uusi õppematerjale, korraldada koolitusi, arendada välja uusi meetodeid ja/või strateegiaid, töötada välja noorsootöö programme jne.

TOETUST SAAB TAOTLEDA NÄITEKS TEGEVUSTELE, MIS

- võimaldavad hea praktika jagamist;
- edendavad uuendusliku praktika arendamist, katsetamist ja/või rakendamist;
- edendavad formaalses, mitteformaalses ja informaalses hariduses omandatud pädevuste hindamist ja tunnustamist;
- arendavad hariduse, koolituse ja noorsootöö süsteeme;
- tugevdavad organisatsioonidevahelist koostööd.

Strateegilise koostöö projektide ühe osana on võimalik ellu viia nii pikaajalisi kui ka lühemaid rahvusvahelisi **koolitus- ja õpirändetegevusi**. Näiteks saavad noorsootöötajad minna kuni aastaks partnerriigi noorsootöö asutusse õppepraktikale, aga võimalusi on teisigi.

Projekti ettevalmistamisel on kasulik võtta aluseks taotlusvorm, mis suunab projekti erinevaid aspekte läbi mõtlema ja kirja panema.

TAOTLEMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 55

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

Loe strateegilise koostöö kohta rohkem meie kodulehelt:
euroopa.noored.ee/rahastus/strateegiline-koostoo/

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon
ja tule bürosse ideed arutama.

NOORTE OSALUSPROJEKTID

(MEETINGS BETWEEN YOUNG PEOPLE AND DECISION-MAKERS)

Noorte osalusprojekti raames saab ellu viia nii **kohalikke kui ka rahvusvahelisi tegevusi** selleks, et tuua omavaheliseks dialoogiks kokku noored ja otsustajad. See on hea võimalus viia noorte arvamus nendeni, kes iga päev noori puudutavates küsimustes otsuseid teevad. Osalusprojekti tulemusena mõistavad noored paremini seda, kuidas toimivad demokraatlikud otsustusprotsessid ning mil moel saavad noored neid protsesse mõjutada.

NOORTE OSALUSPROJEKTIS

SAAD AVALDADA

oma arvamust ja kaasa rääkida sind puudutavates otsustes.

PROOVID

omal nahal, kuidas demokraatlikud otsustusprotsessid toimivad.

KATSETAD

erinevaid osalusvõimalusi.

LOOD

võimalusi selleks, et noored ühiskonnas aktiivsemalt osaleda saaksid.

TEED

noorte hääle ühiskonnas kuuldavaks.

KAASAD

noori ühiskonnaelu arendamisse ja otsuste tegemisse.

}	PROJEKTI KESTUS	3 kuud – 2 aastat
	OSALEJATE ARV	Minimaalselt 30 kogu projekti peale kokku
	OSALEJATE VANUS	13–30. Otsustajatele vanusepiirangud ei kehti

~ KUIDAS NOORTE OSALUSPROJEKTI TEHA? ~

KELLELE ON NOORTE OSALUSPROJEKTID MÕELDUD?

Noorte osalusprojektide eesmärk on **teha noorte arvamus ühiskonnas kuuldavaks**. Projekti saavad algatada kõik, kellele see missioon oluline on. Erasmus+ programmist saavad osalusprojektidele rahastust taotleda mittetulundusühingud ja sihtasutused või kohalikud avalik-õiguslikud juriidilised isikud (nt kool, kohalik omavalitsus). Kui oled noor, kes tahab ise projekti ellu viia, võid oma ideega pöörduda mõne noorteorganisatsiooni, noortekeskuse või kohaliku omavalitsuse poole. Ka siis, kui projekti algataja on kohalik omavalitsus, tuleb noori kaasata kõikidesse projekti etappidesse alates ettevalmistustest kuni järeltegevusteni.

ALUSTAGE PROBLEEMIST

Alustada tuleb probleemist, millele soovid tähelepanu tõmmata ja lahendusi otsida. Näiteks tundub sulle, et kodukohas ei ole noortel piisavalt võimalusi end arendada, või Eesti noored pole piisavalt kursis sellega, kuidas meie riiki juhitakse, või tahad, et noored räägiksid rohkem kaasa keskkonna- või hariduspoliitika teemadel. See kõik on osalusprojekti raames võimalik. Oluline on, et valitud teema oleks noortele tähtis ja tekiks **dialoog noorte ja valdkonna eest vastutajate vahel**.

TESTIGE IDEED JA LOOGE MEESKOND

Kui esialgne mõte või lähtekoht on olemas, tasub **ideed katsetada**. Selleks võib sirvida varem tehtud uuringuid, viia läbi küsitluse või pidada aru nii noorte kui ka otsustajatega. Samavõrd oluline on koguda kokku meeskond ja **jagada omavahel vastutusvaldkonnad**.

KOHALIK VÕI RAHVUSVAHELINE?

Noorte osalusprojekte on võimalik ellu viia nii **kohalikul tasandil kui ka koostöös rahvusvaheliste partneritega**. Rahvusvahelise projekti puhul peab olema kaasatud vähemalt üks partner mõnest Erasmus+ programiriigist või partnerriigist.

Rahvusvahelist projekti soovitame teha näiteks siis, kui teil on huvi mõnd välisriigis toimivat noorte osalusvormi Eestis katsetada või oma kogemusi teistega jagada. Samuti on see hea võimalus kokku saada teiste riikide noorte ja otsustajatega ning arutleda teemade üle, mis **puudutavad noori laiemalt kui ainult Eestis**.

KUIDAS LEIDA PROJEKTILE VÄLISPARTNEREID, LOE LÄHEMALT LK 49

~ PROJEKTI EESMÄRGID JA TEGEVUSED ~

Projekti planeerides on oluline määratleda projektieelne seis, seada eesmärgid, mida tahetakse saavutada, ning valida nende eesmärkide saavutamiseks sobivad tegevused. Tegevused peavad olema **võimalikult mitmekesised ja noored aktiivselt kaasatud**. Osalejate õpikogemuste mõtestamist ja analüüsimist tuleb projekti vältel jooksvalt toetada, et õppimine oleks teadvustatud ja mõjus.

ÕPPIMISE JA SELLE ANALÜÜSIMISE KOHTA LOE LÄHEMALT LK 43

VÕIMALIKUD TEGEVUSED

- > kohalikud või rahvusvahelised tegevused, mis toetavad **noorte aktiivset osalust** ühiskonnas;
- > **seminarid, debatid, väitlused, õppevisiidid** jm üritused, mis pakuvad võimalust dialoogiks noorte ja otsustajate ning valdkonna ekspertide vahel;
- > tegevused, mis aitavad kaasa Euroopa Liidu tasandil aset leidva struktuurse dialoogi toimimisele Eestis;
- > **konsultatsioonid ja küsitlused**, mille eesmärk on välja selgitada noorte arvamused ja vajadused demokraatlikus elus osalemiseks;
- > demokraatlike **institutsioonide simulatsioonid**, et noored saaksid proovida poliitikute rolli ja mängida läbi erinevaid otsustusprotseesse (nt Riigikogu, Euroopa Parlament jne).

NB! Noorte osalusprojektid ei ole organisatsioonide ja organisatsioonide võrgustike reeglipärased kokkusaamised ega parteipoliitiliselt mõjutatud üritused.

Projekti ettevalmistamisel on kasulik võtta aluseks taotlusvorm, mis suunab projekti erinevaid aspekte läbi mõtlema ja kirja panema.

KAS TEKKIS VEEL KÜSIMUSI?

Loe noorte osalusprojektide kohta rohkem meie kodulehelt:
euroopa.noored.ee/rahastus/noorte-osalusprojektid

saada oma küsimus
noored@noored.ee

või lepi kokku konsultatsioon
ja tule büroosse ideed arutama.

RAHVUSVAHELISED KOOLITUSED

Lisaks projektide rahastamisele, võimaldab Erasmus+ programm noortel ja noortega töötavatel spetsialistidel osaleda rahvusvahelistel koolitustel.

Rahvusvahelised koolitused pakuvad head võimalust **tutvuda** lähemalt mõne **huvipakkuva teemaga, luua rahvusvahelisi kontakte ja arendada ühiseid projekte**, et esitada need hiljem Erasmus+: Euroopa Noored taotlustähtjaks.

Koolituspakkumised leiad meie kodulehelt:
euroopa.noored.ee/koolitused/

Iga pakkumise juures on ka täpsem informatsioon koolituse sisu ja kandideerimise tingimuste kohta. Osalustasu on minimaalne, sest toitlustus-, majutus- , koolitus- ja reisikulud kaetakse Erasmus+ programmist.

Rahvusvahelised koolitused on imeline võimalus arendada erialaseid pädevusi ning leida mõttekaaslasi ja projektipartnereid üle Euroopa!

KUIDAS TEHA KVALITEETSET JA MÕJUSAT PROJEKTI?

Kui eespool oli juttu sammudest, mida tuleks läbida, et projekt saaks teoks, siis siin jagame mõtteid ja näpunäiteid selleks, et projekt oleks võimalikult kvaliteetne ning mõjus nii tegijatele, osalejatele kui ka ühiskonnale laiemalt.

MIDA RAHVUSVAHELISTES PROJEKTIDES ÕPITAKSE?

Kõikide Erasmus+: Euroopa Noored projektide **peamine alustala on mit-teformaalne õppimine** (MFÕ). MFÕ on õpitegevus, mis on ette võetud teadlikult ja vabatahtlikult eesmärgiga end arendada, hankida uusi oskusi, teadmisi ja kogemusi väljaspool traditsioonilist kooliharidust.

Sõltuvalt projekti teemast ja eesmärkidest ning osaleja rollist projekti elluviimisel on igast projektist saadavad õpikogemused veidi erinevad. Küll aga näitavad rahvusvahelised **programmi mõju-uuringud**, et peale spetsiifiliste teadmiste arenevad Erasmus+: Euroopa Noored projektide käigus ka mitmed universaalsed oskused, teadmised ja suhtumised ehk **võtmepädevused** (ingl k *key competencies*). Võtmepädevused on kasulikud igas eluvaldkonnas ning toetavad inimese eneseteostust, kodanikuaktiivsust ja konkurentsivõimet tööturul. Vaata joonist kaheksast võtmepädevusest järgmisel leheküljel.

Kuna rahvusvahelistes projektides tegutsetakse koos eri rahvusest ning erineva taustaga kaaslastega, pakub see head võimalust õppida tundma võõraid kultuure ja traditsioone ning praktiseerida võõrkeelt. Uuringud näitavadki, et kõige enam arenevad projektide tulemusel just osalejate ja projektijuhtide võõrkeeleoskus, sotsiaalsed pädevused, meeskonnatöö oskused ning kultuuridevahelised pädevused.

Loe uuringute kokkuvõtteid meie kodulehelt:
euroopa.noored.ee/opimaterjalid/uuringud/

VÕTMEPÄDEVUSED

INFOTEHNOLOOGILINE PÄDEVUS

- > Oskuslik ja kriitiline infotehnoloogia kasutamine.
- > Põhilised arvuti ja interneti kasutamise oskused.

SUHTLUS EMAKEELES

- > Võime väljendada mõtteid, tundeid ja fakte, suuliselt ja kirjalikult.
- > Võime suhelda sobival viisil.

ALGATUSVÕIME JA ETTEVÕTLIKKUS

- > Võime tegutseda oma ideede elluviimise nimel.
- > Loovus ja uuenduslikkus.
- > Julgus riskida.
- > Projektijuhtimisoskused.

ISIKLIK, KULTUURIDEVAHELINE, SOTSIAALNE JA KODANIKUPÄDEVUS

- > Oskus suhelda kohasel viisil sõprade, pere ja kolleegidega.
- > Oskus käia läbi eri taustaga inimestega.
- > Oskus lahendada konflikte konstruktiivsel viisil.
- > Ülevaate omamine sellest, mis toimub teie külas, linnas, riigis, Euroopas ja maailmas.
- > Teadmised demokraatia, kodanikuühiskonna ja inimõiguste kontseptsioonide ning ideede kohta.
- > Osalus ühiskonnaelus.

KULTUURITEADLIKKUS JA KULTUURILINE ENESEVÄLJENDUS

- > Kõik, mis on seotud meedia, muusika, näitekunsti, kirjanduse, kujutava kunstiga jne, ning nende kaudu väljendatud loominguga.

$$e = mc^2$$

MATEMAATIKAPÄDEVUS NING TEADMISED TEADUSE JA TEHNOLOOGIA ALUSTEST

- > Oskus kasutada loogilist mõtlemist igapäeva-elu probleemide lahendamisel.
- > Oskus teha faktidel põhinevaid järeldusi.

ÕPPIMISOSKUS

- > Oskus korraldada oma õppimist.
- > Oskus vastutada oma õppimise eest ja saada üle sellega seotud takistustest.
- > Oskus analüüsida ja hinnata oma õpitulemusi.

SUHTLUS VÕORKEELTES

- > Oskus end võõrkeeles väljendada ja sellest aru saada.
- > Kultuuriliste erinevuste ja mitmekesisuse mõistmine ja aktsepteerimine.
- > Uudishimu keelte ja kultuuridevahelise suhtluse vastu.

ÕPPIMISE PLANEERIMINE

Et projektis toimuv õppimine oleks võimalikult tulemuslik, **peab see olema hästi läbi mõeldud ja planeeritud** alates õpieesmärkide seadmisest, õpitegevuste kavandamisest kuni õppimise analüüsimise ja selle mõju hindamiseni.

Projekti eestvedajad peavad kandma hoolt ka selle eest, et õppimise mõestamine ja analüüs oleks üks osa projekti tegevuskavast ning läbi mõeldud nii meetoodiliselt kui ka ajalisel.

Oluline on mitte unustada, et ka eestvedajad ise õpivad palju ja peavad **võtma aega ka enda õpikogemuste analüüsimiseks**.

ET ÕPPIMINE OLEKS TULEMUSLIK:

- **Seadke kohe projekti alguses õpieesmärgid.** Eesmärgid peavad vastama osalejate vajadustele, olema realistlikud, konkreetset sõnastatud ja hinnatavad.
- **Jälgige, kuidas eesmärkide suunas liikumine edeneb ja kohandage vajaduse korral eesmärke.** Seejuures on oluline tähele panna ka neid õpitulemusi, mis esialgsetes eesmärkides otseselt ei kajastunud.
- **Analüüsige õppimist ja sõnastage selle tulemusi** nii individuaalselt kui ka koostöös koolitajate, noorsootöötajate, teiste grupiliikmetega. Soovitav on kasutada erinevaid analüüsimeetodeid (suulist, kirjalikku, kunstilist jm) ning leida tasakaal individuaalse ja ühise refleksiooni vahel.
- **Kandke hoolt selle eest, et õpitulemused saaksid jäädvustatud** nii osalejate enda kui ka väljaspool seisvate inimeste jaoks (nt õpetaja, tulevane töandja jt).
- Ning lõpuks tasub mõelda ka sellele, mida osalejad **õpituga edasi saavad teha** ja kuidas oma täienenud pädevusi rakendada.

Õppimise analüüsimisel, hindamisel ja jäädvustamisel on abiks Noortepass.

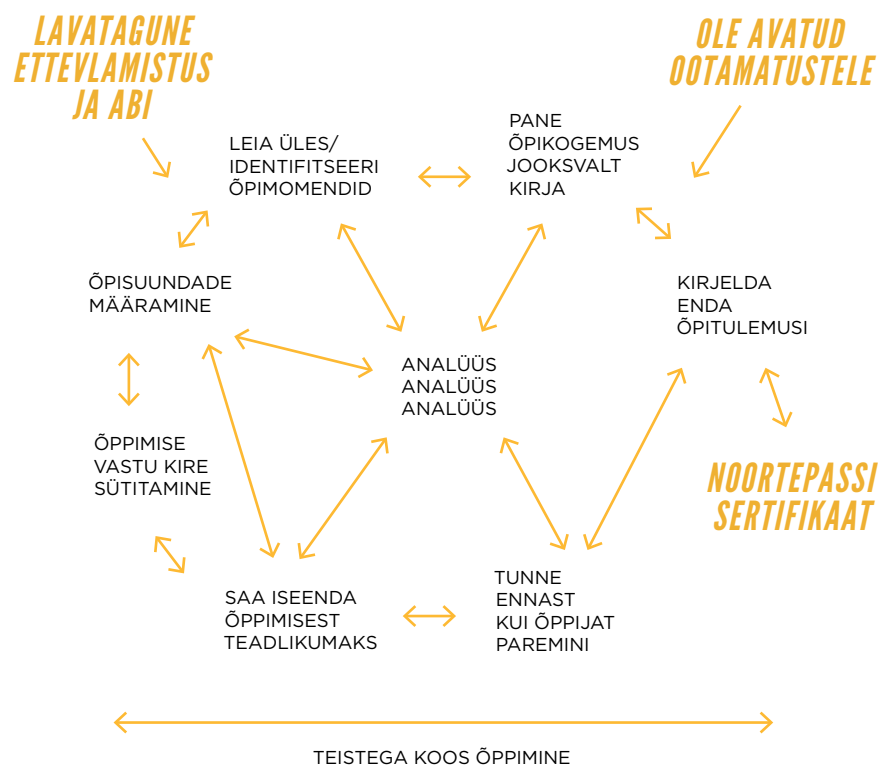
NOORTEPASS – MIS, MILLEKS JA KELLELE?

Erasmus+: Euroopa Noored projektides on peidus suur hulk väärtuslikku õppimist, kuid see teadlikkus ei jõua ilma läbimõeldud analüüsita ei noorte endani ega laiema avalikkuseni.

Noortepass on Erasmus+: Euroopa Noored programmi viis analüüsida, kirjeldada ja tunnustada projektides õpitut nii osalejatele endale kui ka teistele inimestele (õpetaja, vanemad, tulevane töandja).

Oma olemuselt on Noortepass **nii tunnustus** õpitust kui ka **protsess**, mis toetab noorte ja noorsootöötajate teadlikku õppimist ning õppimise mõtestamist, analüüsimist ja kirjeldamist.

NOORTEPASSI PROTSESS

Noortepassi protsessi tähtsaim tulemus ei ole mitte tunnistus, vaid õppija suurem teadlikkus õpitust, iseendast kui õppijast (kuidas ja mida ma õpin?) ning enda pädevustest. Noortepassi formaadis kirjeldatakse ja analüüsitakse õppimist just **elukestva õppe võtmepädevuste abil (vt ka lk 46–47)**.

Noortepassi saamine ja sellele eelneva analüüsi läbitegemine on projektis osalejatele vabatahtlik; projekti läbiviijad peavad olema Noortepassi olemusega aga hästi kursis, selleks et osalejaid tunnistuse saamise võimalusest informeerida ja neid sellega kaasnevas analüüsi protsessis toetada.

Noortepassi loomine ja selleks vajalik tugi: youthpass.eu

Loe Noortepassi protsessi kohta lähemalt käsiraamatust „**Noortepassi avastades**” (eesti ja inglise keeles):

euroopa.noored.ee/opimaterjalid/kasiraamatud/noortepassi-avastades/

KUIDAS TEHA TULEMUSLIKKU KOOSTÖÖD?

Kõik Erasmus+: Euroopa Noored programmi projektid on **koostööprojektid**, kuhu **tuleb kaasata partnerid**. Hea partnerlus on kvaliteetse projekti eeldus ja üks peamisi õnnestumise (või ka ebaõnnestumise) võtmeid.

Kui teil ei ole veel kindlaid välispartnereid ja koostöökontakte teistest riikidest, siis otsige partnereid erinevaid kanaleid kasutades.

KUIDAS LEIDA PARTNERID?

- > Alustage **isiklikest kontaktidest** – sõbrad välismaal; koolil on sõpruskool välisriigis; vallal/linnal on sõprusvald välismaal jne. Isiklik kontakt viib enamasti kõige kiiremini ja kõige parema tulemuseni.
- > Kui oma kanalitest sobivaid partnereid ei leia, külastage **üle-euroopalist partnerotsingute portaali OTLAS**: salto-youth.net/tools/otlas-partner-finding/ Sealt saate otsida sarnase tegevusvaldkonna/huviga organisatsioone ja nendega ühendust võtta. Andmebaas võimaldab registreerida ka oma organisatsiooni ja projektiidee, et teised saaksid teid üles leida.
- > Osalege **Erasmus+: Euroopa Noored väliskoolitustel**. Meie kodulehelt leiab mitmesuguseid temaatilisi ja ka konkreetselt kontaktide loomise eesmärgil loodud koolitusi (partnerlusseminarid): euroopa.noored.ee/koolitused/rahvusvaheline/

Pane tähele, et oleme siia koondanud vaid mõned populaarsemad ja praktilikas hästi toimivad variandid, kuid võimalusi koostöösuhteid luua on tegelikult teisigi.

HEA PARTNERLUSE RETSEPT

Selleks et teha kvaliteetset ja mõjusat projekti, on oluline, et kõik projekti osapooled panustaksid nii selle ettevalmistamisse, elluviimisse kui ka analüüsiotsesse. Ka esialgu võõrast organisatsioonist võib saada väga hea koostööpartner, kui ta on projekti eesmärgini jõudmisest samavõrd huvitatud kui teie. Peaasi, et oleksite juba taotluse esitamise ajaks saavutanud partneriga **usaldusliku ja ühistele alustele toetuva koostöösuhte**.

PARTNERLUSE KULDREEGLID

- > **Õppige oma projektipartnereid enne projekti tundma:** tehke selgeks, missugused on nende huvid, motivatsioon ja võimekus ning mida eeldavad nemad teilt ja vastupidi.
- > Mõelge läbi **iga partneri roll** projekti elluviimisel ja jagage ära **vastutusvaldkonnad** ning see, kuidas te üksteist projekti arenguga kursis hoiate.
- > **Allkirjastage omavaheline sisekokkulepe**, kus määrate iga partneri ülesanded ja ka raha jaotuse.
- > Kasutage **võimalust korraldada projekti ettevalmistav kohtumine** (APV ehk *Advanced Planning Visit*), et oma partneritega enne projekti silmast silma kohtuda.
- > **Olge teineteisele toeks!** Kui partneril ei lähe kõik nii, nagu plaanitud, püüdke talle abiks olla ja võimalikke lahendusi pakkuda ning küsige ka ise nõu ja abi.

VÄHEMATE VÕIMALUSTEGA NOORTE KAASAMINE

Erasmus+ programm edendab võrdsust ja kaasatust ühiskonnas, võimaldades programmist osa saada ka vähemate võimalustega noortel (sh erivajadustega noortel). **Vähemate võimalustega noorte kaasamine** (ingl *k inclusion*) on üks Erasmus+ programmi prioriteetidest, mida võetakse arvesse ka taotluste hindamisel.

Vähemate võimalustega noored on võrreldes eakaaslastega ebasoodsamas olukorras, sest nad kogevad oma elus teatud takistusi, mis omakorda raskendavad nende osalemist hariduses, tööelus, kodanikuõiguste teostamises või ühiskondlikus elus laiemalt.

Erasmus+: Euroopa Noored programmis saavad osaleda kõik 13–30-aastased noored **sõltumata nende taustast** ning varasematest kogemustest. Et olla avatud kõikidele, võimaldab programm noortele peaaegu tasuta osalemist (v.a osaline panus transpordikuludesse) rahvusvahelistes tegevustes ning **ei sea piiranguid ja nõudeid osalejate varasematele kogemustele**. Lisaks **katab** programm **erivajadustega osalejate lisakulud** täielikult.

KAASAMISE KULDREEGLID

- > Kaasake neid sihtgrupe, kelle hõlmamist peate oma organisatsiooni, kodukoha või Eesti kontekstis oluliseks – selgitage ja põhjendage valikuid.
- > **Kaasamine tähendab koostööd sihtgrupiga** – kaasake noori kõikidesse projekti etappidesse.
- > Võtke aega, et **selgitada välja kaasatavate sihtgruppide vajadused, ootused ja takistused**.
- > Vajaduse korral tehke **koostööd sihtgruppi tundvate organisatsioonidega**.
- > **Kohandage töövõtteid ja projekti programmi** vastavalt kaasatavatele sihtgruppidele.

OSALEJATE TURVALISUS JA RISKIENNETUS

Kõik Erasmus+ projektides osalejad peavad saama õppida ja areneda turvalises keskkonnas, kus kõikide osalejate õigusi austatakse ja kaitsakse. Tagamaks osalejate turvalisust, tasub enne projekti läbi mõelda kõik **võimalikud riskid**, see, kuidas neid riske maandada ning mida teha siis, kui kõigest hoolimata ikka juhtub.

RISKIENNETUSE KULDREGLID

- **Uurige tausta:** Kas mõnel osalejal on terviseprobleeme? Millega peab kursis olema (allergia, kroonilised haigused)? Kas mõne projekti tegevusega kaasneb ohte, millega peaks arvestama? Kas projekt toimub turvalises piirkonnas?
- **Tehke plaan**, kuhu panete kirja kõik projektitegevuste ja osalejatega seotud potentsiaalsed ohud ning tegevusplaanid, kuidas neid ohte ennetate ja ohu ilmnemisel tegutsete.
- **Ärge unustage kindlustust.** Erasmus+ projektides on osalejate kindlustamine kohustuslik.
- **Tehke nimekiri olulistest kontaktisikutest**, kellega saate erakorralistes olukordades ühendust võtta (politsei, arst, osalejate lähedased jne).
- **Leppige projekti alguses kokku ühistes reeglites** (suitsetamine, alkohol, liikumisvabadus, ujumine jms), et vältida asjatuid arusaamatusi.
- Veenduge, et teil on grupis vähemalt 1 inimene, kes on **suuteline andma esmaabi** ning hoidke esmaabikarp ja telefon alati lähedal.
- Kui projektides osalevad noored on alla 18-aastased, tuleb projekti teostajatel küsida nende kaasamiseks **luba vanematelt** või eestkostjatelt.
- Viige osalejad kurssi, millistes tingimustes ööbitakse, mida kaasa peab võtma jne, et vältida haigestumist ja teisi võimalikke probleeme.
- **Olge tähelepanelikud ja püüdke tegelda probleemidega enne**, kui need liiga suureks paisuvad.

PROJEKTI MÕJU JA NÄHTAVUS

Igal aastal viiakse Euroopa Liidu toetusel ellu tuhandeid projekte, milles osalevad kümned tuhanded noored ja noorsootöötajad. Kõigil neil projektidel on **potentsiaali mõjutada nii osaliste elu kui ka kogukonda, valdkonda ja ühiskonda laiemalt**. Milline ja kui suur see mõju on, sõltub nii projekti eesmärgist ja tegevustest kui ka sellest, kuidas projekti tulemusi kasutatakse ja levitatakse.

MÕJU JA NÄHTAVUSE KULDREGLID

- **Mõelge hästi läbi, mis on teie projekti tuum.** Kui peaksite projekti võõrale inimesele ühe lausega tutvustama, siis mis see lause oleks?
- **Selgitage välja projekti sihtgrupid** ehk need inimesed, organisatsioonid või grupid, keda teie projekt huvitab ja puudutada võiks. Kaasake sihtgrupe ka sisulisemalt kui ainult info levitamiseks.
- **Jäädvustage oma projekti.** Ärge laske projekti tähtsamatel hetkedel ja tulemustel mälus hääbuda, vaid filmige, pildistage ja kirjutage oluline üles. Valige vastavalt projektimeeskonna pädevustele kõige meelepärasem viis oma projekti kajastamiseks.
- **Rääkige oma projektist ja jagage projekti oma sihtgruppidega.** Mõelge läbi, milliseid kanaleid kasutades nendeni jõuate ning mida teie sihtgrupid võivad sellest, kui nad teie tulemusi levitavad ja kasutavad.
- **Planeerige ja viige ellu jätkutegevusi.** Et projekt oleks tõesti mõjus, tuleb mõelda ka sellele, mida ja kuidas hakkavad osalejad või organisatsioonid projekti lõppedes edasi/teisiti tegema, ning luua konkreetne tegevusplaan.

TAOTLEMINE JA PROJEKTI AJARAAM

KES SAAB TOETUST TAOTLEDA?

Toetust saavad taotleda mitteametlikud noortegrupid (nt rühm sõpru), registreeritud organisatsioonid (mittetulundusühingud ja sihtasutused), avalik-õiguslikud juriidilised isikud (nt kool, noortekeskus), riigimandis või erakätes olevad ettevõtted (sh sotsiaalsed ettevõtted). Noortegrupi puhul vastutab üks, vähemalt 18-aastane grupiliige taotluse esitamise ja toetuse saamise korral lepingu sõlmimise eest.

NB! Pane tähele, et mitte kõik eespool nimetatud tegijad ei saa taotlust esitada kõikide projektitüüpide puhul. Näiteks ei saa mitteametlik noortegrupp taotleda toetust noorte osalusprojektide elluviimiseks ning EVT-s saavad taotlusi esitada vaid akrediteeritud organisatsioonid.

MILLISTE RIIKIDEGA SAAB KOOSTÖÖD TEHA?

Programmiriikidega*

- > **Euroopa Liidu liikmesriikidega:** Austria, Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Leedu, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Soome, Ühendkuningriik, Slovakkia, Sloveenia, Taani, Tšehhi, Ungari;
- > **Euroopa Liidu kandidaatriikidega:** Türgi, Makedoonia;
- > **Euroopa Majanduspiirkonna riikidega, mis ei kuulu EL-i:** Island, Liechtenstein ja Norra.

Programmi partnerriikidega (EL-i naabrusspiirkonna riigid)

- > **Kagu-Euroopa riigid:** Albaania, Bosnia-Hertsegoviina, Kosovo, Montenegro, Serbia;
- > **Ida-Euroopa ja Kaukaasia riigid:** Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova, Ukraina, Valgevene, Venemaa;
- > **Vahemere piirkonna riigid:** Alžeeria, Egiptus, Iisrael, Jordaania, Palestiina, Liibanon, Liibüa, Maroko, Süüria, Tuneesia.

* Riikide loend 2014. aasta seisuga.

Koostööks programmiriikide ja partnerriikidega saab toetust taotleda oma koduriigi Erasmus+: Euroopa Noored agentuurilt. Eestis eraldab toetusi ning nõustab taotlejaid **SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo**.

Kui teil on soovi teha koostööd mõne teise maailma riigiga (nt Aasia või Aafrika riigiga), saab taotluse esitada **Euroopa Komisjoni Hariduse, Audiovisuaalse ja Kultuuri Täitevasutusele (EACEA)**.

Loe konkreetsemate võimaluste ja tähtaegade kohta lähemalt EACEA koduleheküljelt: eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus

KES ESITAB TAOTLUSE?

Taotluse esitab üks projekti osapool kõikide partnerite eest. Üldjuhul esitab taotluse see partner, kelle koduriigis projektitegevused ellu viiakse. Siinkohal on erandiks koostöö Euroopa Liidu naabruspiirkondadega, sest taotlust saab esitada ainult programmi riigi asutus/organisatsioon. Sealjuures võivad projektitegevused toimuda ka partnerriigis.

TAOTLUSE TÄITMINE

TAOTLUSVORMID

Erasmus+ programmi taotlusvorme saab täita ja esitada elektrooniliselt SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroole **eesti või inglise keeles**. **Noortevaldkonnas on 4 taotlusvormi:**

- > Õpirände projektide taotlusvorm (noortevahetused, EVT, noorsootöötajate õpiränne);
- > Strateegilise koostöö projektide taotlusvorm (sh noortealgatused);
- > Valdkondadevahelise strateegilise koostöö taotlusvorm;
- > Noorte osalusprojektide taotlusvorm.

Taotluse täitmiseks laadi meie kodulehelt euroopa.noored.ee/rahastus/taotlemine/taotluse-taitmine/ alla vastav **taotlusvorm**, täida kõik väljad, lisa nõutud dokumendid ning esita taotlus (*submit*). Enne kui asud taotlust kirja panema, **tutvu kindlasti ka projekti rahastamisreeglitega**.

RAHASTAMISREEGLID

Taotlusvorm on abiks ja suunajaks taotletava summa kujunemisel ja kokkuvõtte arutamisel. Toetuse taotlemisel tuleb esmalt arvesse võtta, et **toetuse määr sõltub riigist, kus projektitegevused ellu viiakse**, milleks ei pruugi

olla taotleja koduriik (näiteks juhul, kui projekti tegevus toimub mõnes naabruspiirkonna riigis või kui tegemist on EVT saatva projektiga).

Erasmus+ programmist saab toetust taotleda nii projektitegevuste elluviimiseks, osalejate reisikuludeks kui ka näiteks lisatoetust, mis on seotud puuetega osalejate kaasamisega. Rahastamisreeglid ja toetusmäärad sõltuvad projektitüübist ja on lahti kirjutatud meie kodulehel: euroopa.noored.ee/rahastusreeglid/

Kui projekti otsustatakse toetada, sõlmitakse taotlejaga leping ning selle põhjal makstakse **80% projektitoetusest ettemaksuna**. Ülejäänud 20% laekub taotleja kontole pärast lõpparuande esitamist ja aruande heakskiitmist SA Archimedes ENEBi poolt.

TAOTLUSE ESITAMINE

KELLELE TAOTLUS ESITADA?

Taotlusvorm tuleb esitada elektrooniliselt ühe projektis osaleva partneri **koduriigi Erasmus+ agentuurile**. Eestis on selleks **SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo**.

MILLAL TAOTLUS ESITADA?

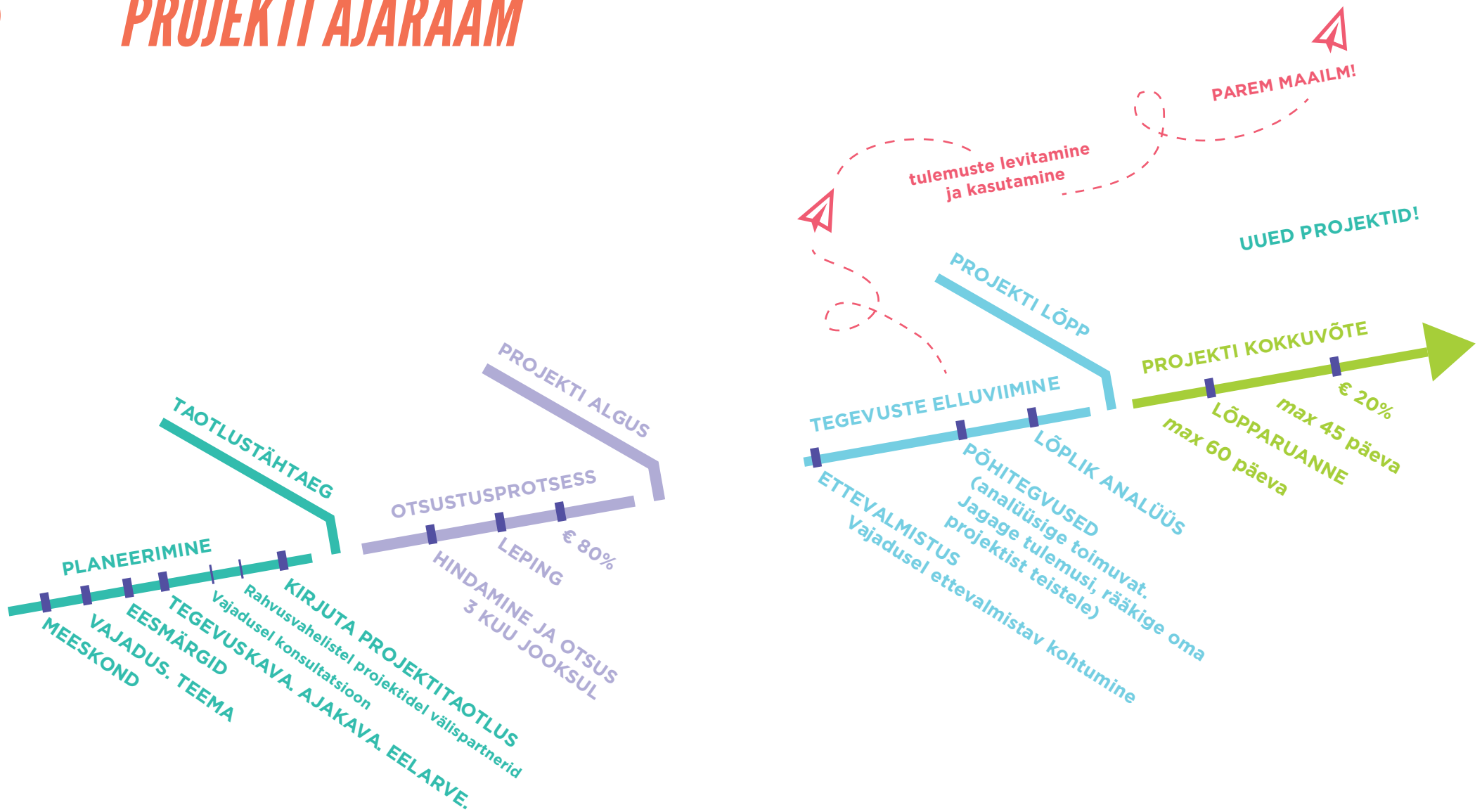
Taotluse esitamine sõltub sellest, millal tahate projekti ellu viima hakata. Oluline on mees pidada, et projekti kulutusi saate (eduka taotluse korral) teha kõige varem 3 kuud pärast taotlustähtaja möödumist noortevahetuste, noorsootöötajate õpirände, EVT ja noorte osalusprojektide puhul ning 4 kuud pärast tähtaega strateegilise koostöö ja noortealgatuste puhul.

TAOTLUSTÄHTAJAD

Projektide elluviimiseks saab taotleda toetust Erasmus+: Euroopa Noored programmist **3 korda aastas**. Tähtajad võivad aastati erineda. Kui soovite saada oma taotlusele tagasisidet, et seda veelgi paremaks lihvida, on võimalik esitada taotlus ENEBile eeltähtajaks, mis on üldjuhul u 2 nädalat enne ametlikku tähtaega. Büroo nõustajad loevad kõik kavandid läbi ja saadavad omapoolseid soovitusi, kuidas projekti kvaliteeti parandada. Hoida tähtaegadel ja eeltähtaegadel silm peal meie kodulehel:

euroopa.noored.ee/rahastus/taotlemine/taotlustahtajad/

PROJEKTI AJARAAM

**ÄRA OOTA MUUTUST.
PAREM MAAILM ON SINU TEHA!**

SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo pakub rahvusvahelisi arenguvõimalusi noortele, noorsootöötajatele ja organisatsioonidele.

Ole kursis kõige värskema infoga oma rahvusvahelistest võimalustest:

- Jälgi meie veebilehte: euroopa.noored.ee
- Liitu rahvusvaheliste võimaluste uudiskirjaga!
- Hakka meie sõbraks Facebookis: [euroopanoores](https://www.facebook.com/euroopanoores)
- Vaata projekti- ja õppevideoid Telepurgis: euroopa.noored.ee/telepurk

